

SOLIQ MAJBURIYATLARI IJROSINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Mustaqil izlanuvchi

Ochilov Adham Muzaffarovich

Annotatsiya: Ushbu izoh soliq to'lovchilar tomonidan soliq majburiyatlarini bajarishni takomillashtirish muammolarini o'rganadigan mavzuga tegishli. Tadqiqotda soliq qonunchiligining murakkabligi, soliq to'lovchilar ma'lumotining yo'qligi, soliq ma'muriyatchiligining yetarli darajada yo'qligi va korrupsiya kabi qonunlarga rioya qilmaslikka sabab bo'layotgan turli omillar ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, tadqiqotda ushbu muammolarni hal qilish va soliq qonunchiligini soddalashtirish, soliq to'lovchilarning bilim va xabardorligini oshirish, soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va korrupsiyaga qarshi kurash choralarini kuchaytirish kabi soliq qonunchiligini rag'batlantirish uchun ko'rilishi mumkin bo'lgan turli chora-tadbirlar ko'rib chiqiladi. Tadqiqot soliq qonunchiligini yaxshilash bilan bog'liq masalalarni har tomonlama tahlil qilish uchun ilmiy maqolalar, hukumat hisobotlari va siyosiy hujjatlarni o'z ichiga olgan keng doiradagi adabiyotlardan foydalanadi.

Kalit so'zlar: mahalliy soliq, mulkning bozor qiymati, kadastr qiymati, shaxsiy kartochka, soliq elementlari, byudjet salohiyati, mahalliy byudjet, mahalliy byudjetlar xarajatlari, mahalliy soliqlar, soliq imtiyozlari..

Kirish: Hozirgi kunda jahon mamlakatlarida soliq to'lovchilar tomonidan soliq majburiyatlarini bajarishni takomillashtirish muammolarini o'rganadigan mavzuga tegishli. Tadqiqotda soliq qonunchiligining murakkabligi, soliq to'lovchilar ma'lumotining yo'qligi, soliq ma'muriyatchiligining yetarli darajada yo'qligi va korrupsiya kabi qonunlarga rioya qilmaslikka sabab bo'layotgan turli omillar ko'rib chiqiladi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

O'zbekistonda so'nggi bir necha yil ichida tadbirkorlik muhitini yaxshilash va soliq ma'muriyatchiligi samaradorligini oshirishga qaratilgan turli islohotlar amalga oshirilayotganligi sababli soliq majburiyatlari bajarilishini takomillashtirish masalalari tobora rivojlanib bormoqda. 2019-yilda O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o'zgartishlar kiritilib, soliq to'lovchilarni soliq majburiyatlarini o'z vaqtida va to'liq bajarishni rag'batlantirish maqsadida soliq to'lovchilarning ayrim toifalari uchun soliq stavkalarini pasaytirish va o'z vaqtida to'lash uchun imtiyozlar joriy etish kabi qator chora-tadbirlar joriy etildi. soliqlar. Bundan tashqari, O'zbekiston Davlat soliq qo'mitasi tomonidan soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish bo'yicha turli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda, jumladan, soliq to'lovchilarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash, soliq tartibotlarini soddalashtirish, soliq ma'muriyatchiligida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytildi.

O'zbekistonda soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilashga qaratilgan bir qancha tashabbuslar ilgari surilgan. Bularga quyidagilar kiradi:

So'nggi yillarda O'zbekiston hukumati tomonidan mamlakatimizda soliq ma'muriyatchiligi tizimini takomillashtirish, jumladan, elektron soliq hisoboti tizimini joriy etish bo'yicha katta ishlar amalga oshirildi. Ushbu tizim soliq hisobotlarini taqdim etish tartib-taomillarini soddalashtirish va ma'muriy yukni kamaytirish orqali soliq to'lovchilarning soliq majburiyatlarini bajarishini osonlashtirdi.

O'zbekiston soliq organlari soliq to'lashdan bo'yin tovlash holatlarini aniqlash va oldini olish maqsadida soliq inspeksiyasi va auditorlik faoliyatini kuchaytirmoqda. Bu soliq qonunchiligiga rioya etish darajasini oshirish va soliq tizimining umumiy faoliyatini yaxshilashga yordam berdi.

O'zbekiston hukumati soliq to'lovchilarga o'z majburiyatlarini tushunish va soliq qonunchiligiga rioya qilishlarini osonlashtirib, soliq tartib-qoidalarini soddalashtirish ustida ham ish olib bormoqda. Bunga soliqlar sonini va soliq stavkalarini qisqartirish, soliq shakllari va hisobot berish tartiblarini soddalashtirish kiradi.

Hukumat, shuningdek, soliq qonunchiligiga rioya qilishni rag'batlantirish uchun soliq to'lovchilarni o'qitish va xabardorlik dasturlarini kuchaytirishga e'tibor qaratmoqda. Bunga soliq to'lovchilar uchun o'quv va ta'lim dasturlarini taqdim etish

hamda soliq qonunchiligiga rioya qilish bo'yicha aholini tushuntirish ishlarini yaxshilash kiradi. Umuman olganda, bu tashabbuslar O'zbekistonda soliq tizimining ko'rsatkichlarini yaxshilashga yordam berdi, ammo takomillashtirish uchun hali ham imkoniyatlar mavjud. Soliq tartib-taomillarini soddalashtirish, soliq to'lovchilarning bilim va xabardorligini oshirish, soliq inspeksiyasi va auditorlik faoliyatini kuchaytirish bo'yicha olib borilayotgan ishlar soliq qonunchiligiga rioya etilishini yanada yaxshilash va soliq tizimining umumiy samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilash maqsadlari quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilashning asosiy maqsadi soliq to'lovchilar o'rtasida soliqqa rioya qilishni oshirishdir. Bunga soliq qonunchiligi va tartib-qoidalarini soddalashtirish, soliq xizmati ko'rsatish sifatini oshirish, qonunbuzarliklar uchun jazo choralarini qo'llash orqali erishish mumkin.

soliq to'lashdan bo'yin tovlash ko'plab mamlakatlarda, jumladan, O'zbekistonda soliq organlari uchun katta muammo hisoblanadi. Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilash soliqlarni undirish va ijro etish samaradorligini oshirish, soliqqa oid firibgarlikni aniqlash va oldini olish uchun texnologiyalardan foydalanish orqali soliq to'lashdan bo'yin tovlashni kamaytirishga yordam beradi.

Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilashning yana bir maqsadi soliq adolatliligini oshirishdir. Bunga ilg'or, oshkora va adolatli soliq tizimini ishlab chiqish hamda barcha soliq to'lovchilarga qonun oldida teng munosabatda bo'lishini ta'minlash orqali erishish mumkin.

Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilash, shuningdek, hukumatga iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlovchi infratuzilma, ta'lim va boshqa davlat xizmatlariga sarmoya kiritish uchun zarur bo'lgan resurslarni taqdim etish orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga yordam beradi.

Nihoyat, soliq to'lovchilar va hukumat o'rtasida ishonchni mustahkamlash uchun soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Soliq to'lovchilar soliq tizimini adolatli, shaffof va samarali deb hisoblasa, ular soliq

majburiyatlarini ixtiyoriy ravishda bajarishlari mumkin, bu esa hukumatga soliq tushumlarining oshishiga olib kelishi mumkin.

Soliq majburiyatlari bajarilishini takomillashtirishdan asosiy maqsad soliq to'lovchilar tomonidan soliq qonunchiligi va me'yoriy-huquqiy hujjatlarga rioya etishi, soliqlarni o'z vaqtida va to'g'ri to'lashini ta'minlashdan iborat. Bu hukumatlarning davlat xizmatlarini ko'rsatish va infratuzilmaga sarmoya kiritish uchun zarur resurslarga ega bo'lishini ta'minlashga yordam beradi, shu bilan birga korxonalar va jismoniy shaxslar uchun teng sharoit yaratishga yordam beradi. Bundan tashqari, soliq majburiyatlarining bajarilishini yaxshilash soliq bo'yicha farqni kamaytirishga yordam beradi, ya'ni qarzdorlik summasi va haqiqatda undirilgan summa o'rtasidagi farq. Bu tafovutni qisqartirish orqali hukumatlar o'z daromadlarini oshirishi va qarz olishga bo'lgan ehtiyojni kamaytirishi mumkin, bu esa ularning fiskal mavqeini mustahkamlashga yordam beradi. Soliq majburiyatlari bajarilishini takomillashtirishdan asosiy maqsad soliqlarning bajarilishi va undirilishini oshirish, adolatli va samarali soliq tizimini ta'minlash, pirovardida mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shishdan iborat. Bunga soliq to'lovchilarning ta'lim va xabardorligini oshirish, soliqqa tortish tartib-taomillarini soddalashtirish, soliq ma'muriyatchiligini kuchaytirish, qonun hujjatlarini buzganlik uchun jazo choralari samaradorligini oshirish kabi turli chora-tadbirlar orqali erishish mumkin.

Bu soliq ma'muriyatchiligi jarayonlarini soddalashtirish, elektron to'lov tizimlarini joriy etish va soliqlarni hisoblashning to'g'riligini oshirishni nazarda tutishi mumkin. Soliq majburiyatlari bajarilishini yaxshilash barcha soliq to'lovchilarga teng munosabatda bo'lishini va soliq qonunchiligining izchil qo'llanilishini ta'minlash orqali adolatlilikka yordam beradi.

Xulosa va takliflar.

Soliq qonunlari va qoidalarini soddalashtirish: Murakkab soliq qonunlari va qoidalari ko'pincha soliq to'lovchilarga soliq majburiyatlarini bajarishni qiyinlashtiradi. Soliq qonunlari va qoidalarini soddalashtirish soliq to'lovchilarga o'z majburiyatlarini tushunish va bajarishni osonlashtiradi.

Soliq to'lovchiga ta'lim berish va yordam berish: Ko'pgina soliq to'lovchilar o'zlarining soliq majburiyatlari yoki ularga qanday rioya qilishlari haqida

bilishmaydi. Soliq to'lovchilarga ta'lim va yordam ko'rsatish rioya qilishni yaxshilashga yordam beradi va xato yoki kamchiliklar ehtimolini kamaytiradi.

Majburiy choralarni kuchaytirish: ta'lim va yordam muhim bo'lsa-da, rioya qilmaslik oqibatlarini ham bo'lishi kerak. Majburiy chora-tadbirlarni kuchaytirish, masalan, qonunbuzarliklar uchun jarima va jarimalar, qoidabuzarliklarning oldini olish uchun xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси- Тошкент: Гафур Ғулом нашриёт уйи 2020.- 640 б.

Normurzaev U. K. Amendments and additions to the tax code of the republic of uzbekistan on tax privileges in 2021. – 2021

Нормурзаев Умид Холмурзаевич Ҳукуматимиз томонидан берилаётган солиқ имтиёзларининг ҳисобини юритиш ва самарадорлигини таҳлил қилиш масалалари // Экономика и финансы (Узбекистан). 2021. №10 (146). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/ukumatimiz-tomonidan-berilayotgan-soli-imiyo-zlarining-isobini-yuritish-va-samaradorligini-ta-lil-ilish-masalalari> (дата обращения: 17.01.2023)